

Մ Ա Յ Ր Ա Թ Ո Ռ Ո Ւ Մ

ԳԵՐԱԳՈՒՅՆ ՀՈԳԵԼՈՐ ԽՈՐՀՐԴԻ ՆԱԽԱ-
ՊԱՏՐԱՍՏԱԿԱՆ ՆԻՍՏԸ ԱԶԳԱՅԻՆ-ԵԿԵՂԵ-
ՑԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԻ ՀՐԱՎԻՐԾԱՆ ՄԱՍԻՆ

1955 թվականի օգոստոսի 17-ին, չորեք-
շաբթի օրը, հրավիրվեց Գերագույն Հոգևոր
խորհրդի արտակարգ նիստը: Ներկա էին գե-
րաշնորհ Տ. Վահան արքեպիսկոպոս Կոս-
տանյանը, գերաշնորհ Տ. Սահակ եպիսկո-
պոս Տեր-Հովհաննիսյանը, պարոնայք Ստե-
փան Կամսարականը, Մինաս Մինասյանն
ու մարտիրոս Տեր-Ստեփանյանը: Նիստին
խորհրդակցական ձայնով մասնակցում էին
նաև բանաստեղծ Ավետիք Իսահակյանը և
պրոֆ.-դոկտ. Աշոտ Աբրահամյանը:

Նախագահող գերաշնորհ Տ. Վահան արքե-
պիսկոպոսը, նիստը բացված հայտարարե-
լուց հետո, հայտնում է, որ հայրապետական
ընտրության համար անհրաժեշտ նախա-
պատրաստական աշխատանքներն ավարտ-
ված են և անհրաժեշտ է.

ա) Նշանակել ժողովի հրավիրման ճշգրիտ
ժամանակը և մշակել Ազգային-եկեղեցական
ժողովի աշխատանքների և եպիսկոպոսական
ձեռնադրության ու Սրբալույս Մեռոնի օրհ-
նության արարողությանը կարգը:

բ) Ճշտել արտասահմանյան և միութենա-
կան թեմերի պատգամավորների թիվը:

գ) Ընտրել Կենտրոնական կազմակերպիչ
հանձնաժողով՝ գլխավորելու Ազգային-եկե-
ղեցական ժողովի հրավիրման աշխատանք-
ները:

դ) Ապահովել արտասահմանյան պատգա-
մավորների Ս. Էջմիածին գալու վիզաները:

ե) Արտասահմանյան թեմերին հեռագրով
և նամակով հաղորդել Գերագույն Հոգևոր
խորհրդի սույն նիստի բոլոր որոշումները:

Գերագույն Հոգևոր խորհուրդը նշված
հարցերի մասին ընդունեց հետևյալ որոշում-
ները.

Առաջին հարցի մասին.

Գերագույն Հոգևոր խորհուրդը, լսելով Տ.
Վահան արքեպիսկոպոսի բացատրություն-
ները, միաձայնությամբ հաստատեց Ազգա-
յին-եկեղեցական ժողովի հրավիրման, կա-
թողիկոսական ընտրության և օծման, ե-
պիսկոպոսական ձեռնադրության և Սրբա-
լույս Մեռոնի օրհնության հետևյալ կարգը.

1. Սեպտեմբերի 23—25-ը՝ պատգամա-
վորների, հյուրերի և ուխտավորների ժամա-
նումը Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածին:

2. Սեպտեմբերի 26-ին՝ եպիսկոպոսական
ժողով:

3. Սեպտեմբերի 27—30-ը՝ Ազգային-եկե-
ղեցական ժողովի նիստերն ու Ամենայն Հա-
յոց Կաթողիկոսի օծումը:

5. Հոկտեմբերի 4-ին՝ եպիսկոպոսական
ձեռնադրություն:

6. Հոկտեմբերի 5—6-ը՝ Ազգային-եկեղե-
ցական ժողովի վերջին նիստը և գերագույն
Հոգևոր խորհրդի անդամների ընտրությունը:

7. Հոկտեմբերի 8-ին, Սրբոց Թարգման-
չաց տոնին՝ Սրբալույս Մեռոնի օրհնությու-
նը:

8. Ժողովի ընդմիջումներին և ազատ օրե-
րին կազմակերպվելու է շրջագայություն դե-
պի պատմական հուշարձանները և մեր ծաղ-
կող Հայրենիքի տեսարժան վայրերը:

9. Հոկտեմբերի 10—12-ին՝ պատգամա-
վորների, հյուրերի և ուխտավորների մեկ-
նումը:

Երկրորդ հարցի մասին.

Գերագույն Հոգևոր խորհուրդը, լսելուց
հետո գերաշնորհ Տ. Վահան արքեպիսկոպո-
սի ղեկուցումը արտասահմանյան և միութե-
նական թեմերում ապրող հավատացյալների
թվի մասին, հաստատեց Ազգային-եկեղե-
ցական ժողովի պատգամավորների թիվը
ճշտող հետևյալ ցուցակը.

	Հոգևորական	Սեկսուալական	Ընդամենը
Կիլիկիա (իր թեմերով)	6	7	13
Երուսաղեմ	5	1	6
Կոստանդնուպոլիս	3	4	7
Հյուսիսային Ամերիկա	3	4	7
Հարավային Ամերիկա	1	3	4
Կալիֆորնիա	2	2	4
Եգիպտոս	1	2	3
Բուլղարիա	1	1	2
Ռումինիա	1	1	2
Իրանա-Հնդկաստան	1	2	3
Թավրիզ	1	2	3
Թեհրան	1	2	3
Հունաստան	1	1	2
Եվրոպա	1	4	5
Իրաք	1	1	2
Լոնդոն	1	1	2
Մարսել	1	1	2
Էջմիածին	3	3	6
Արարատյան թեմ	1	22	23
Վրաստան	1	17	18
Շիրակ	2	16	18
Նոր-Նախիջևան (Ռուստով)	1	6	7
Բաքու	1	6	7
Հյուսիսային Կովկաս	1	7	8
Լեռնային Ղարաբաղ	1	7	8
Կիրովաբադ	1	4	5

Ընդամենը՝ 43 127 170

Երրորդ հարցի մասին.

Գերագույն Հոգևոր Խորհուրդը միաձայնությամբ հաստատեց Կենտրոնական կաղմակերպիչ հանձնաժողովի ընտրությունը՝ հետևյալ կազմով.

Գեր. Տ. Վահան արքեպիսկ. Կոստանյան՝ նախագահ

Գեր. Տ. Նիկիշ արքեպիսկ. Տերտերյան

Գեր. Տ. Սահակ եպիսկ. Տեր-Հովհաննիսյան

Գեր. Տ. Վալդեն եպիսկ. Պալճյան

Գերապատիվ Տ. Գևորգ Ժայր. վրդ. Վաթյան

Պ. Ավետիք Իսահակյան

Պ. Ստեփան Կամսարական

Պ. Մարտիրոս Տեր-Ստեփանյան

Կաղմակերպիչ հանձնաժողովի աշխատանքներին ռեֆերակելու համար որոշվեց հանձնաժողովի կազմը լրացնել հետևյալներով.

Տ. Կոմիտաս վրդ. Տեր-Ստեփանյան

Տ. Պարզե արքեպ. Ավետիսյան

Տ. Վահան արքեպ. Գալմադարյան

Տ. Հայրիկ արքեպ. Գևորգյան

Տ. Նիկիշ արքեպ. Սարգսյան

Տ. Մուշեղ արքեպ. Պետրիկյան

Պ. Հմայակ Սեդգարյան

Երրորդ հարցի մասին.

Գերագույն Հոգևոր Խորհուրդը որոշեց հետագրով դիմել Կիլիկիո Կաթողիկոսարանին, Պատրիարքարաններին և արտասահմանի թեմակալ առաջնորդներին ու խնդրել հայտնել ընտրված պատգամավորների անունները, հայրանունները և ազգանունները, որոնք ներկայացնել հայրենի բարեխնամ կառավարության և խնդրել տնօրինելու վիզաների ստացումը:

Հինգերորդ հարցի մասին.

Գերագույն Հոգևոր Խորհուրդը միաձայնությամբ հանձնարարում է նախագահող գերաշնորհ Տ. Վահան արքեպիսկոպոս Կոստանյանին՝ խմբագրել համապատասխան հեռագրեր և նամակ և հաղորդել սույն նիստի բոլոր որոշումները արտասահմանյան թեմերին և թեմակալ առաջնորդներին:

Սույն որոշումները հրատարակել «Էջմիածին» ամսագրում:

ՄԱՅՐ ՏԱՃԱՐՆ ԱՅՅԵԼՈՂՆԵՐ

Մայր Տաճարը, որպես հոգևոր ամենահզոր մարմին, առինքնում է Սովետական Միության ռեսպուբլիկաներից և արտասահմանից Հայաստան այցելող ամեն հասակի, սեռի և աստիճանի էքսկուրսիաներին: Նրանք ծանոթանում են քրիստոնեության ամենահին աղոթատեղին և հայկական ճարտարապետության հրաշալի կոթողներից մեկը եղող Մայր Տաճարի պատմության և հիանում են նրա վերանորոգման հետ զգացած սքանչելի գեղեցկությամբ: Բացի Սովետական Միության երկրներից եկած սովորաբերված այցելուներից, սեպտեմբերի 4-ին Մայր Տաճարն այցելեցին Յրանսիական և Դեմոկրատական Գերմանիայի պատվիրակությունները, որոնք շնորհակալություն հայտնեցին սիրալիկ ընդունելության և պատմական արժեք ունեցող Մայր Տաճարի մասին տրված մանրամասն բացատրությունների համար:

ԱՔԵՂԱՅԱԿԱՆ ՁԵՌՆԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

Սեպտեմբերի 7-ին դպրության և 8-ին սարկավագության աստիճաններն ստանալուց հետո, սեպտեմբերի 10-ին կուտակրոն քահանա ձեռնադրվեց և երեկոյան վեղար ստացավ բնիկ կարնեցի (Կեսարիա, Թյուրքիա) Դավիթ Թաճիրյանը, ձեռամբ ավագ լուսարարապետ գերաշնորհ Տ. Սահակ եպիսկոպոս Տ. Հովհաննիսյանին: Նորընթան կոչվեց Տ. Մաշտոց արքեպ:

ԽԱՉՎԵՐԱՑԻ ՏՈՆԸ

Սեպտեմբերի 11-ին, Խաչվերացի տունի առթիվ, երկսեռ հավատացյալների բազմությամբ լցված էր Ս. Հովհաննիսյանի տաճարը: Պատարագին էր ավագ լուսարար գերաշնորհ Տ. Սահակ եպիսկոպոսը: Արարողության ներկա էր նաև Գերագույն Հոգևոր Խորհրդի նախագահող գերաշնորհ Տ. Վահան արքեպիսկոպոս Կոստանյանը:

Երեկոյան, ըստ հայրենի ավանդական սովորության, կազմվեց Խաչվերացի թափուրը Ս. Հովհաննիսյանի տաճարի շուրջը: Հոգևորականների և հավատացյալների մասնակցությամբ կազմված Խաչի թափուրի հանդիսադրողն ու առաջնորդողն էր գերաշնորհ Տ. Սահակ եպիսկոպոսը:

ԵՐԶԱՆԿԱԼԻՇԱՏԱԿ Տ. Տ. ԳԵՈՐԳ Զ. Ի ՇԻՐԻՄԸ

Մայր Տաճարի ավագ զանգակատան հարվում հանգչող Հայրենյաց պաշտպան ներսես Աշտարակեցի և Հայոց Հայրիկ Մկրտիչ Խրիմյան կաթողիկոսների շիրիմների կողքին է տեղավորված երջանահաշիւատակ Տ. Տ. Գեորգ Զ. Հայրապետի շիրիմը, որի վրա զետեղված տապանաքարի բացումը կատարվեց սեպտեմբերի 24-ին, Ս. Գեորգի տոնի օրը: Հավարտ պատարագի հոգևորականներից և հավատացյալներից բաղկացած ստվար թափուրը շրջապատեց հոգևորյա Հայրապետի շիրիմը, որը ծածկված էր սպիտակ բոլով, նորին Վեհափառության զիմանկարը կրող ծաղկեպսակով և թարմ ծաղիկներով:

Սահակ սրբազանը հուզիչ քարոզով բացատրեց լուսահոգի Հայրապետի կյանքի ու գործունեության կարկառուն դժերը, ապա վերցրեց շիրիմը ծածկող բոլը, որի տակից երևաց սև մարմարե տապանաքարը հետևյալ արձանագրությամբ.

Գ Է Ո Ր Գ Զ.

ՀԱՅՐԵՆԱՍԻՐ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ

Մենայ 12-ն հուլիսի 1868 ամի

Վախճանեալ 19-ն մայիսի 1954 ամի

Կատարվեց հազհազատյան պաշտոն: Լոնդոնի հայոց Ս. Սարգիս եկեղեցու հոգևոր հովիվ հոգեշնորհ Տ. Պսակ վարդապետը երգեց «Ահեղ խորհուրդը»:

ԵԹԻՄԿՈՊՈՍԱԿԱՆ ՊԱՏԱՐԱԳ

Սեպտեմբերի 25-ին, Մայր Տաճարում, եպիսկոպոսական պատարագ մատուցեց Հյուսիսային Ամերիկայի հայոց Արևելյան թեմի առաջնորդ գերաշնորհ Տ. Մամբրե արքեպիսկոպոս Գալթայանը:

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆՅԱՆ ՊԱՏԳՄԱՎՈՐՆԵՐԻ ԵՎ ՈՒՆՏԱՎՈՐՆԵՐԻ ԺԱՄԱՆՈՒՄԸ Ի Ս. ԷԶՄԻԱՍԻՆ

Սեպտեմբերի 23-ից սկսյալ Ս. Էջմիածին են ժամանում Աղզային-եկեղեցական ժողովի ինչպես սովետական երկրների, նույնպես արտասահմանյան երկրների՝ Հյուսիսային Ամերիկայի, Հարավային Ամերիկայի, Անգլիայի, Ֆրանսիայի, Իտալիայի, Բուլղարիայի, Լիբանանի, Սիրիայի, Ռումինիայի, Պաղեստինի (Երուսաղեմ), Եգիպտոսի, Իրանա-Հնդկաստանի պատգամավորներն ու ուխտավորները:

Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի ընտրության և օծման կապակցությամբ Ս. Էջմիածին են ժամանել նաև Ռուսաց Պապականության Պատրիարքի ներկայացուցիչ գերաշնորհ Տ. Պիտրիմ միտրոպոլիտը, Պսկովի Պատրիարքի ներկայացուցիչ Բաթումիի միտրոպոլիտ Տ. Եփրեմը՝ ուղեկից հոգևորականների հետ:

ԵԹԻՄԿՈՊՈՍԱԿԱՆ ԵՎ ԱԶԳԱՅԻՆ-ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՆԵՐԸ

Նախատեսված թվականից երկու օր հապաղումով, սեպտեմբերի 28-ին, Վեհարանի մեծ դահլիճում գումարվեց եպիսկոպոսական ժողով, որտեղ հաստատվեց Աղզային-եկեղեցական ժողովի աշխատանքների կարգը:

Իսկ սեպտեմբերի 29-ին, Հոգևոր Ծեմարանի մեծ դահլիճում գումարվեց Աղզային-եկեղեցական ժողովի առաջին նիստը: Բացումը կատարեց գերագույն Հոգևոր Խորհրդի նախագահող գերաշնորհ Տ. Վահան արքեպիսկոպոս Կոստանյանը՝ «Հայր մեր»-ով և «Ջգործն ձեռաց մերոց» մաղթանքով: Երկիցս հոտնկայս մեծարվեց անմոռանալի հիշատակը հանգուցյալ Գեորգ Զ. Կաթողիկոսի, որի սև ժապավենով եղբրված մեծադիր լուսանկարը գրավում էր սրահի ճակատի կենտրոնը:

Մոսկվայի և Համայն Ռուսիո Պատրիարք Ամենապատիվ Ալեքսիի ողջունի ուղերձը կարդաց Բելոռուսիայի միտրոպոլիտ Պիտրիմ սրբազանը և բեղմնավոր աշխատանք ու հաջողություն մաղթեց Աղզային-եկեղեցական ժողովին:

Ժողովում ընտրվեց նախագահություն, ատենապետություն, քարտուղարություն և խմբագրական մարմին: Ապա Վահան արքեպիսկոպոսը կարդաց զեկուցում Գերագույն Հոգևոր Խորհրդի գործունեության մասին, որը գտնվեց գնահատության արժանի:

**ՊԱՏԱՐԱԳ ԵՎ ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ
ՀԱՆԳՈՒՅՑԱԼ ԳԵՈՐԳ Զ. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ
ՀԻՇՍԱՏԱԿԻՆ**

Համաձայն Ազգային-եկեղեցական ժողովի առաջին նիստի որոշման, սեպտեմբերի 30-ին, Մայր Տաճարում, Իջման սեղանի վրա մատուցվեց սուրբ պատարագ, ներկայությամբ բոլոր պատգամավորների, ուխտավորների և ստվարաթիվ հավատացյալների: Պատարագին էր նգիպտոսի առաջնորդ գերաշնորհ Տ. Մամբրե արքեպիսկոպոս Սիրունյանը: Հավարտ պատարագի, հանդուցյալ Հայրապետի համար կատարվեց հոգեհանգստյան պաշտոն: Խոսք առավ Կիլիկիայի Կաթողիկոսության ներկայացուցիչ-պատգամավոր գերաշնորհ Տ. Դերենիկ եպիսկոպոս Փոլատյանը և դրվատեց հանդուցյալ հայրապետի հայրենասիրությունը:

**ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ՆՈՐԻՆ Ս.
ՕՄՈՒԹՅՈՒՆ Տ. Տ. ՎԱԶԳԵՆ Ա.Ի
ԸՆՏՐՈՒԹՅՈՒՆԸ**

Սեպտեմբերի 30-ին, հետմիջօրեին, Հոգեվոր Ճեմարանի դահլիճում կայացավ Ազգա-

յին-եկեղեցական ժողովի երկրորդ նիստը՝ օրակարգ ունենալով Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի ընտրությունը:

Գերազանցորեն համերաշխ և միասնական մթնոլորտում կատարված կարծիքների փոխանակությունից հետո պատգամավորների խափորն ուղղվեց դեպի Մայր Տաճար, որտեղ դոնփակ և գաղտնի քվեարկությամբ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս ընտրվեց Ռումինահայ թեմի առաջնորդ գերաշնորհ Տ. Վազգեն եպիսկոպոս Պալճյանը:

Մայր Տաճարի զանգակների ուրախ դուռնջներով նորընտիր Վեհափառը առաջնորդվեց Վեհարան:

Վերացվեց մեկ ու կես տարի կուսավորչի Գահը շրջապատող սև քողը: Ցնծացին Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածինն ու համայն հայ ժողովուրդը:

Տեղը անսասան թող պահեն Ամենայն Հայոց Հայրապետությունը:

